

ποτε μᾶς ξανακοίταξε μὴ σπαθιά, ἀλλὰ μετανιω-
μένη ἐπῆρε πίσω δειλὰ τὰ βλέμματά της, ἔσκυψε
πάλι ἀνάμεσα στὶς παλάμες της κ' ἔμεινε ἔτσι ὦρα
πολλή σὰ νὰ προσπαθοῦσε νὰ ἐρευνησῆ στὶς μακρυ-
νότερες ἀναμνήσεις. Ἡ λύπη καὶ τὰ χρόνια εἶχαν
μάταια ἀγωνισθῆ νὰ τῆς ἀβλακώσουν τὸ πρόσωπο.
Ὁ καπνὸς ἀνέβαινε τοῦφες φηλά κ' ἔσκέπαζεν ὅπως
ἡ ὀμίχλη τὸ ἀδύνατο λυχνάρι πού ἐφώτιζε τὴν κά-
μαρα. Καὶ ἡ Σφίγγα ἐσιωποῦσε πάντοτε. Εἶχε κᾶτι
ἀπὸ τὴ θλίψη καὶ ἀπὸ τὴν ὁμορφιά τῆς λυγρῆς
τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ, κᾶτι ἀπὸ τὴν ἄρχοντιὰ
προμάμης βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, κᾶτι ἀπὸ τὴ
νωχέλεια χαρμεῖοῦ καὶ ἀπὸ τὴν ἀγιοσύνη Παναγίας.
Καὶ ἔποτε ἐγύριζε νὰ μᾶς κοιτάξῃ σαφῶς, σὰ νὰ
μᾶς φώναζε: ἔλα. . .

* *

— Εἶτανε γριά, μιὰ πένθιμη γριούλα πονεμένη—
πὸσω χρονῶ, κανεὶς δὲ θυμάται πιά, γιατί στὴν
Ἄνατολή οὔτε τίς ὥρες μετροῦν, οὔτε τὰ χρόνια.
Φέρνει τὸ χέρι στὸ μέτωπο νὰ θυμηθῆ, ὅμως δὲν
ξέρει τὴ γλώσσα μας νὰ μᾶς μιλήσῃ. "Ὅλοι οἱ δικοὶ
τῆς ἐπέθαναν κάποτε νωρὶς, μάννα, πατέρας, ἀδέρ-
φια. Ὁ ἄντρας τῆς σκοτώθηκε. Ἐχῆρεψε νέα κο-
πέλλα, καὶ τὰ μάτια της εἶχε τὸ «γκέλ», τὸ ἔλα,
τὸ τραθηχτικὸ μέλι τοῦ πόθου πού ἔκαιεν ἕνα πασ.
σὰ νὰ τρελλαθῆ, γιατί δὲν μπόρεσε νὰ τὴν ἀποχτή-
σῃ. Τώρα εἶτανε γριά, μιὰ πένθιμη γριούλα—κανεὶς
δὲν ξέρει πὶσω χρονῶ, ὅμως τὰ χρόνια δὲν ἐτόλμη-
σαν ἀκόμη οὔτε τὰ χιόνια νὰ τῆς ρίξουν στὰ μαλ-
λιά, οὔτε στὰ μάτια νὰ τῆς χαράξουν τὴ στεφάνη.
Χρόνια καὶ χρόνια, κᾶθε βράδυ στρώνεται ἀράθυμα
καὶ ἀμίλητα στὰ παχειὰ κόκκινα ὑφαντὰ μαξιλάρια
τοῦ σοφᾶ, καὶ σκύβει μὲ τὸ σιγαρέττο της, σταυρο-
πόδι, προσπαθώντας νὰ θυμηθῆ. Οἱ κόρφοι τῆς ὀρ-
θώνονται πέτρινοι, καὶ τὰ ματόκλαδά της σειοῦνται
ἐκφραστικὰ, λιγωμένα, ἀργολήντα σὰ νὰ διηγού-
νται μουσικὰ τὴν κατάρρα τοῦ ριζικοῦ τῆς καὶ νὰ γνέ-
φουν: ἔλα. . .

Γιὰ τὰ μάτια της ἔχει νὰ τὸ κάμψιλο τὸ χωριό.
Μὲ τὸνομά της δὲν τὴν εἶπανε ποτὲ πουθενά. "Ὅλο,
τὴν ξαίρουνε «Γκέλ». Τώρα ἀκόμη, ἔταν γυρίζῃ ζα-
λωμένη ἀπὸ τ' ἀμπέλι, τὰ παλληκάρια ἀποφεύγουν
νὰ συναντήσουν τὸ βλέμμα της, γιατί φοβοῦνται πὼς
ἔποιος τὴν ἀντικρύσῃ πεθαίνῃ. Ὁ θρύλος φωνάζει
ἀπὸ στόμα σὲ στόμα: ποῖος σκότωσε τ' ἀδέρφια
της; τὸν ἄντρα της; ὄλους τοὺς δικούς της; παιδὶς
ἐτρέλλανε τὸν πρὸσά; Τὸ «Γκέλ!» Καὶ αὐτὴ τὸ
ξαίρει, καὶ γι' αὐτὸ κρατεῖ σκυφτὰ τὰ μάτια, κλείνει
τὰ ματόκλαδα καὶ ζαρώνει τὰ φρύδια τὰ γραμμένα
τὰ σμιχτά. Φοβᾶται καὶ ἡ ἴδια μὴν εἶναι ὁ θρύλος
ἀληθινός, καὶ καθὼς σκύβει τὸ κεφάλι θλιβερά, θέ-
λει νὰ πῆ πὼς βεβέθηκε τὴν κακιὰ ζωῆ. "Ὅμως κᾶθε

φορὰ πού τῆς ξεφεύγει μιὰ ματιὰ, πρὶν προφτάσῃ
ἀνήσυχια νὰ τὴν κίρῃ πίσω, φωνάζει: ἔλα. . .

* *

Τὸ παλιὸ σκεδρωμένο ξύλο τῆς πόρτας ἔτριξε
πάλι πίσω μας, εἶχαμε βγῆ τρομαγμένοι στὶς ἀφώ-
τιστες ντουσεῖ ἕξες τοῦ ἀλαργينوῦ χωριοῦ. Σκυλιά
ἐγαύγιζαν στὸ σκοτάδι, κ' ἔμεις ἐτρέχαμε σὰ νὰ
θέλαμε νὰ νικήσουμε κάποια μοῖρα. Ἐφοβηθήκαμε
ὅτι θὰ μᾶς κρατοῦσε κοντὰ του τὸ «Γκέλ» καὶ θὰ
μᾶς πέθαινε σὲ μιὰ στιγμή, ἐκεῖ δᾶ, ἀπάνω στὰ ὑφαν-
τὰ κόκκινα μαξιλάρια τοῦ σοφᾶ, ὅπως ἐκείνους τοὺς
ἄλλους, τοὺς ἀνθρώπους τοῦ θρύλου.

Φανταζόμουν πάντα τὴν Ἄνατολή σὰ μιὰ τέ-
τοια γυναίκα γόησσα, γλυκοματοῦσα, καὶ τὸ μυστή-
ριό της μὲ τραβοῦσε ἀκατανίκητα. "Ὅμως ποτὲ μού
δὲν πείρμενα πὼς θὰ τὴν ἰδῶ ἔτσι ὀλοζώντανη,
ὀλόστητη μπροστὰ μου, τὴν ὑποφαντασιᾶ μου ἐνσαρ-
κωμένη. Νὰ μὲ κοιτάξῃ ἐπίμονα μ' ἕνα ζευγάρι μά-
τια καὶ ματόκλαδα λάγνα, γλαρά, μελωμένα ἀπὸ μιὰ
θλίψη ἐρωτικῆ. Καὶ τὴν εἶδα ξαφνικὰ νὰ μού λέῃ:
ἔλα, ἐγὼ εἶμαι, ὅπως μὲ βλέπετε, μὲ τὰ πλατεῖά
μου βρακοφούστανα, μὲ τίς μακριές μου τίς πλεξού-
δες, μὲ τὰ σμιχτά, γραφτὰ μου φρύδια, ἐγὼ εἶμαι
ὀλόκληρη ἢ λαγγεμένη Ἄνατολή, ἡ θερμὴ χώρα
τοῦ ὄνειρου.

Ὁ θρύλος βγήκε ἀληθινός—ἔσοι τὴν ἀντικρύ-
σουν, πεθαίνουνε. Νά, πὼς πεθαίνουνε μυριάδες τὰ
παλληκάρια στὸν πόλεμο, καὶ ὅμως κανεὶς δὲν μπο-
ρεῖ ν' ἀντισταθῆ στὸ μεγάλο, τὸ ἔλκυστικὸ «ἔλα»—
στὸ «Γκέλ» πού μᾶς τραβάει ὅπως τὸ φτωχὸ πετού-
μενο πού τὸ καρφώνει τὸ βλέμμα τοῦ φιδιοῦ. Ἡ
θερμὴ χώρα τοῦ ὄνειρου, ἡ λαγγεμένη Ἄνατολή
πού μᾶς παραλύει τὴ δύναμη καὶ μᾶς σέρνει γιὰ τὴ
θανή κοντὰ στὰ θολὰ, τὸ ἄγρὰ γαλαζοπράσινα μά-
τια της, ἐνῶ τὰ τρεμάμενα ματόκλαδά της μᾶς γνέ-
φουν διαρκῶς: «Γκέλ». . .

Μέτωπο Μ. Ἀσίας

ΚΩΣΤΑΣ ΛΘΑΝΑΤΟΣ

X A P A

Γλυκύτατη, ἀπαλότατη σὰ φίλημα, σὰ χάδι
Μέσα μου κρηφοφόλιασε μιὰ σπλαχνικὰ γαλήνη...
Λεύτερη ἢ Σκέψη καὶ ἡ καρδιά στῆς Αἴθης τὸ σκοτάδι,
Τὰ μάτια ξέθαρα... ἡ ψυχὴ γιομάτη καλοσύνη!

Μιὰ αὐγὴ ροδόχρουση γελᾶ στὸ μαῖο μου ξενύχτι
Κι ἀχνόσβυσε σὰν ἀγγισμα... μᾶς δύσης ἢ τρεμούλα...
Νέα ζωὴ, παράδεισος στὰ μάτια μου ξανοίχτη...
Χαμογελῶ... καὶ ἀπὸ ὄνειρο λὲς ξύπνησα παιδοῦλα.

Σμόρνη,

ΦΙΛΗ Κ. ΒΑΤΙΑΗ